БЕЛАРУСКІ ЗВОН

ТЫДНЁВАЯ ЧАСОПІСЬ

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
Вільня, Вострабрамска вул. 9
(Ostro-bramska 9).
Рэдакцыя адчынена: 12—2 штодня апрача сьвяточных дзён.

Рукапісы павінны быць напісаны чытальна і толькі на адным баку паперы, з праўдзівым прозьвішчам аутара і адрэсам для ведама Рэдакцыі. Няпрыінятыя у друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукованага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана кожнага нумару 50 м.
Падпіска на 3 месяцы каштуе 600 м.
(з даст. да хаты).
Цана абвестак: перад тэкстам 200 мк., сярод тэксту 300 мк. і на апошняй страніцы 120 мк. за радок пэтыту у 1 шпальт.

Год II. | Вільня, Субота 14-га кастрычніка 1922 г. | № 26 (51).

Беларусы! Каб і пры выбарах нас не пакрыудзілі, каб не змарнаваліся нашыя галасы, дык неадкладаючы выбірайце на кожны выбарны абвод даверанных ад грамдзянства („mężów zaufania“).

Парабкі, абудзіцеся!

Пытаньне аб долі нашых дворных парабкоў — гэта балючае пытаньне.

На Захадзе Эўропы, дый у Польшчы яно сяк-так паладжываецца. Тамака парабкі становяць вельмі чысьленую групу сельскіх работнікаў, маюць свае прафэсыянальныя арганізацыі, дабіліся ўстанаўленьня агульнае ўмовы аб варунках найму і ўсей грамадой дабіваюцца паляпшэньня свайго палажэньня. А якую сілу яны тамака маюць, гэта паказвае сёлетняя забастоўка іх, якая ў часе жніва пагражала польскім паном-абшарнікам вялізарнымі стратамі.

У нас парабкі, можна сказаць, зусім не арганізаваны. Праўда, была ў Вільні зроблена спроба стварыць батрацкую арганізацыю, але тут яна, як яшчэ вельмі слабая, малашто здалела зрабіць, дый сустрэла сільны націск з боку адміністрацыі. А тым часам доля нашых батракоў становіцца ўсё больш цяжкай: паны, бачучы іх бязсільнасьць, вычвараюць з імі самыя дзікія рэчы.

Гэтак, з Наваградчыны нам пішуць, што тамака паны завялі вось якую моду. У летку, калі трэба было шмат рабочых рук, яны панабіралі многа парабкоў, умаўляючыся на год. Аднак, як толькі работы ў полі скончыліся, гэтых парабкоў пачалі выкідаць вон—насупроць зімы. Ведама гэта беззаконьне, гэты гвалт, які можа мецца толькі там, дзе народ неарганізованы, дый дзе ўлада знаходзіцца ў руках такіх паноў, як пан ваявода Рачкевіч, каторы ўжо добра даўся ў знакі беларусам і ў Менску, і цяпер у Навагрудчыне.

У зьвязку з выбарнай работай, калі ажывілася гэтак моцна беларуская вёска, пара і нашым парабком падняць галаву, зарганізавацца і прыняць учасьце ў выбарах: яны гэткім спосабам зьвяжуцца з будучымі дэпутатамі і зьвяжуць гэтых апошніх цьвёрдым наказам: **бараніць парабкоў ад панскага зьдзеку, пакуль і іх не надзеляць зямлёй, як гэта павінна быць.**

Парабкі! Арганізуйцеся і падтрымлівайце на выбарах сьпісак № 16; толькі паслы, якія ў ім стаяць,—косьць з косьці і кроў з крыві беларускага сялянства,—толькі яны прымуць шчыра да сэрца вашу справу і будуць вас бараніць.

Парабкі! Памятайце, што ўсе польскія партыі імкнуцца да таго, каб нашай зямлёй надзяліць польскіх сялян — беззямельнікаў, каб вас абярнуць у служак польскіх „осаднікаў“, што маняцца замяніць у нас польскіх абшарнікаў.

Памятайце, што толькі беларускія дэпутаты, папаўшы ў Сойм, будуць бароцца тамака проці польскае калянізацыі ў нашым краю,— значыць, будуць бароцца за зямлю для вас.

Памятайце гэта і галасуйце за сьпісак № 16.

М. Малішэўскі.

ПАНЫ.

Добра знаў панскую натуру наш пісьменьнік, Сымон Рэўка з-пад Барысава.

Ен злажыў песьню, у якой кажа пану так:

Прадай лес да дрэўка—
Будзе сьвежа дзеўка.
Прадай усё чыста—
Будзе срэбных трыста.
Прадай сваю славу,
Прадай і Варшаву,
Прадай і чэсьць дочкі
За віна паўбочкі!

І вось, ня гледзячы на ўсе ўдары, паны ня страцілі апэтыту аж дагэтуль.

Астатнія нумары віленскіх панскіх газэт зьмяшчаюць артыкулы аб так званым „усходнім пытаньні Польшчы“.

Гэтае пытаньне папросту азнача панскую гавэнду аб тым, як лепей і зручней згамаць беларускі народ і вымантачыць у яго зямельку.

Паны спрачаюцца. Адны, якія ўжо пасьпелі прасьвістацца, кажуць: Рыскі мір — гэта добра, і вайсковая калянізацыя на Беларусі — таксама добра.

Другія паны, у якіх засталіся маёнткі пад бальшавікамі, кажуць: не, калісь немцы так рабілі ў Пазнаны з польскім народам і не ператравілі, каб і нам так ня было; ня трэба калянізацыі, а трэба ўсю зямлю пакінуць у паноў ды й адабраць яшчэ Беларусь з нашымі маёнткамі ад бальшавікоў.

А ўсе згаджаюцца на тым, што на заходзе польскаму імпэрыялізму падацца няма куды, затое трэба зьесьці беларусаў.

Ніколі дагэтуль паны так адкрыта ня пісалі.

Увесь час яны дурылі галаву якімі-небудзь сваімі „сьвятымі“ правамі на наш край.

Цяпер, увідзіўшы, што „вызваленцы“ і падобныя да „вызваленцаў“ хітруны завінуліся ля беларусаў зручней за паноў, — вялікія паны загаварылі адкрыта, што ўся „сьвятасьць“ польскіх

правоў на Беларусь у тым, каб паны ня страцілі сваіх маёнтачкаў.

І да гэтага дапісалася нават газэта „Słowo“, якая перафарбавалася з газэты пана „вызваленца“ Хамінскага „Gazety Krajowej“.

Значыцца, ува ймя панскіх маёнтачкаў можна яшчэ й яшчэ разьліць кроў польскага жаўнера, можна рызыкаваць істнаваньнем Польшчы і зьесьці цэлую нацыю беларусаў!

Ня той час, паны! Ня той час, каб дзеля сваіх асабістых інтарэсаў можна было-б „прадаць і Варшаву“.

І для нас вы цяпер настолькі ня страшны, што мы не зьвярнулі-б нават ніякай увагі на вашу гавэнду, каб яна ня йшла на нашу карысьць у перадвыбарны час.

Але вашу неасьцярожнасьць варта выкарастаць. Варта лішні раз, з прычыны вашага загробнага хныканьня, сказаць беларускаму сялянству:

— Глядзіце! Вось яны тыя зубры, з паміж якіх выйшаў главны „вызваленец“ пан Хамінскі. Вось чаго ім жадаецца і з якімі жаданьнямі, толькі хітрэйшым шляхам, падыходзіць да беларусаў гэты „вызваленец“.

— Глядзіце і ніводнага голасу не давайце сваім заклятым ворагам!

— Далоў паноў, далоў і „вызваленцаў“!

— І тыя й тыя хочуць нас зьесьці. Адны яўна, другія тайна.

— Бараніцеся, беларусы! Бараніцеся, беларускія сяляне!

— Усе галасы — толькі за беларускія сьпіскі!

І. К.

Вынікі „асадніцтва.“

Да гвалтаў і самачынства, якія робіць месцовая ўлада над беларусамі дабуляецца яшчэ адна бяда, гэта зьдзек „асаднікаў“-каляністаў.

Чым далей, тым горш.

Усё часьцей гусьцей даходзіць крык роспачы з вёсак ад шкодных вынікаў калянізацыі. Сяляне ўбачылі, што, ня гледзючы на іх вузкія шнуры, адабрана ня толькі іх зямля, але на гэтай зямлі заганадарыў яшчэ новы прыганяты над беларускай вёскай, які маець на мэце палянізаваць і трымаць у постраху край. Зразумела, што да гэтых няпрошаных гасьцей, прышоўшых з нагайкай і пагардай, што раз далей народ адносіцца больш няпрыхільна, больш варожа. Хай гэта каляністы памятаюць. Яны прышлі ў чужую хату і, захапіўшы зямлю, кранулі самае балючае і дарагое пытаньне ў жыцьці беларуса, а дзеля таго павінны быць шчырымі рабачамі ў сямьі гэтай хаты і працаваць на карысьць яе гаспадаркі. Яны павінны быць добрымі суседзямі і прыхільнымі аднадумцамі ў змаганьні беларускага народу. Яны павінны жыць так, каб не заслужыць народнага гневу,—тады будзе і ім і нам дрэнна. Вось некалькі сумных, благіх фактаў, ілюструючых вышэйсказанае.

На мітынгу ў м. Курынцы чатыры „каляністы“ з рэвольвэрамі ў руках акружылі агітатара-беларуса Скабея і пачалі ўгражаць за яго прамовы на мітынгу. Зышоўся народ і, дэведаўшыся ў чым справа, грозна зашумеў.

„Народ перашкодзіў, а то мы цябе атправілі-б да Абрагама на піва“, сказалі „каланісты“ Скабею і адыйшліся, абяцаючы памсьціцца.

У вёсцы Ліжэйкі, Слонімскага павету кватаруе некалькі каляністаў, у селяніна Ціхана Граноўскага. І вось прапала ў іх коўдра. Тады адзін з іх па прозьвішчу Франчук прыстаў да Граноўскага, каб той вярнуў коўдру і калі гаспадар адказаў, што ня браў і ня бачыў, дык Франчук пачаў равольварам біць яго і зьбіў да безчуцьця. Аказалася, што коўдру ўзяў таварыш Франчука на поле для свайго ўжытку.

Гэты самы Янчук параніў каня аднаго селяніна за тое, што ён хадзіў па выгане аднаго каланіста, ад якога селянін меў дазвол пасьвіць гаўяда.

Каля м. Свіслачы ёсьць невялічкі засценак Раневічы, дзе гаспадарыў селянін Лешчык. У часе вайны Лешчык мусіў уцячы ў Расею; за гэты час на зямлю быў пасаджаны каляністалК. І калі з Расеі вярнулася сямёра хворых і галодных сірот Лешчыкаў, дык К. ня даў нават ім і прыпынку.

Такія гвалты над працоўнай беднатой могуць быць толькі пры панаваньні паноў.

Д ж а.

Перад выбарамі.

Кандыдаты ў Сойм і Сэнат ад Блёку (хаўрусу) Нацыянальных Меншасьцей.

Бельскі акруг.

1) Якавюк Сямён, 2) Бранскі Ісаак, 3) Федарчук Уладзімір, 4) Гартглянд Апалінары, 5) Малішэўскі Ад., 6) Якімовіч Мікалай, 7) Рашт Ліпа, 8) Ярашэвіч Янка.

Лідзкі акруг.

1) Антон Аўсянік, 2) Сымон Рак-Міхайлоўскі, 3) Ізраэль Рубінштэйн, 4) Уладзімір Калясінскі, 5) Сымон Кароль, 6) Ізраэль Гордон, 7) Язэп Гаўрылік, 8) Зінаіда Асіповіч, 9) Іван Тарчэўскі, 10) Адам Станкевіч, 11) Флегонт Валынец, 12) Антон Сенька, 13) Язэп Ган, 14) Аляксандар Макарэвіч.

Навагрудзкі акруг.

1) Міхал Кахановіч, 2) Фабіян Ярэміч, 3) Базыль Рагуля, 4) Доктар Якуб Выгодзкі, 5) Стучынскі, 6) Юры Сабалеў-

Маладое Жыцьцё.

Выйшаў № 3(6) — „Маладога Жыцьця“, (кастрычнік 1922 г.)

І гэты нумар пэрыяцычнай часопісі нашай моладзі робіць добрае ўражаньне.

Уступны артыкул „Пара і нам“, падпісаны, праўда, непадхадзячым псэўдонімам „Чмурыла“, парушае пытаньне аб зьезьдзе моладзі з усяго абшару Беларусі. Сам аўтар прызнае пытаньне гэтага кангрэсу надта цяжкім і на першы пагляд немагчымым. Нам здаецца, што цяпер можаць быць пытаньне аб зьезьдзе беларускай моладзі толькі з абшараў у польскіх кардонах. Падобны зьезд зусім магчымы. Аб яго патрэбе няма што доўга дававадзіць. Ён аб'яднаўбы нашу моладзь, зблізіў-бы слаба зьвязаныя цяпер арганізацыі моладзі і тым узмацніў-бы іх у рабоце; зблізіў-бы мясцовую моладзь з вясковаю. Наагул даў-бы для працы моладзі шмат шырэйшае поле і ажыцьцёвіў-бы розныя вельмі пажаданыя магчымасьці. Радзім моладзі, стаячай за „Маладым жыцьцём“, не адкладаць гэтага пытаньня на даўгі час і пільна заняцца ім.

Далей ідзе артыкул „Выбары“, аўтар якога, бязумоўна, займе пачэснае месца ў радах нашых будучых грамадзкіх працаўнікоў шырокага размаху.

Трэці артыкул „Мы і яны“, між іншым, зьмяшчае некалькі сумных закідаў моладзі Правасл. Духоўн. Сэмін. ў Вільні, з якімі, аднак, не ўва ўсім можна згадзіцца. Ня столькі вінавата гэта моладзь, колькі тая абстаноўка, ў якой моладзь гэта расла, а цяпер вучыцца. Усё-ж, дай Бог, каб і ў каталіцкай сэмінарыі ў Вільні было хоць столькі сьвядомых вучняў-беларусаў, колькі ўжо ёсьць у праваслаўнай. Пастарайцеся падыйсьці да несьвядомых сэмінарыстаў з братнім ласкавым словам—раз, і ў другі, і ў трэці. Прыгарніце да свайго гуртка сьвядомых. А хіба-ж сярод пішучых цяпер у „Маладым жыцьці“ няма такіх, што тры гады таму назад таксама былі несьвядомыя ці маласьвядомыя? Праўда сярод сэмінарскіх настаўнікаў і сэмінарыстаў ёсьць варожыя нам людзі, але-ж яны—толькі адзінкі, а ў масе б'ецца, хоць і ня зусім сьвядомае, але добрае беларускае сэрца. Артыкул „Мы і яны“ лепей было-б напісаць у іншым кірунку.

Артыкул аб скаўтцве, адна з найпатрэбнейшых рэчаў у нумары.

Чаму няма падпісу пад вершам „Ціха плыў месяц...“? Бо імя аўтаркі гэтага вершу можа быць акрасаю ня толькі „Маладога жыцьця“, але найлепшага журнала для дарослых. Аўторка вершу—слава нашай моладзі. Калі яе талент будзе пампнега разьвівацца, беларуская паэзія будзе мець яшчэ адну, новую, магутную сілу.

Шмат слабей напісана апавяданьне „Хто гэта?“ Язэпа Р. і верш „Не страшыся“ Ігната Дварчаніна. Аўторам трэба папрацаваць, папрактыкавацца ў тэхніцы, трэба сур'ёзна падумаць над шэдэўрамі сусьветнай і беларускай літэратуры, каб ведаць з чым і як трэба выхадзіць на поле творчасьці ў наш час, хоць-бы і ў журнале моладзі. Маладому аўтору даруюцца розныя, натуральныя для яго, недахваткі; яму ня ставяцца ўсе вымогі; але ён павінен даваць за гэта сьвежасьць, маладое імкненьне і паказваць удумчывасьць, старраннасьць і, так сказаць, пашану да творчасьці. За кожны свой радок у „Маладым жыцьці“, за месца пад гэтым радком—ён бярэ на сябе адказнасьць. Апавяданьне Язэпа Р.—бязыдэйна; яно не ўзварушыць ні думак, ні пачуцьцяў у чытаньнікаў „Маладога Жыцьця“. Верш І. Дварчаніна даўно ўжо перажыў

скі, 7) Язэп Шнаркевіч, 8) Уладзімір Лабоцкі, 9) Антон Леановіч, 10) Глеб Савіцкі, 11) Ян Вадзейка.

Віленскі акруг.

1) Д-р Якуб Выгодзкі, 2) Язэп Туркевіч, 3) Л. Крук, 4) Вячэслаў Багдановіч, 5) Адольф Гардон, 6) Антон Аўсянік, 7) Зак, 8) Аляксандар Кольнэр.

Сьвянцянскі акруг.

1) Кс. Адам Станкевіч. 2) Мятла Пётра. 3) Жальнін Карп. 4) Самазванаў Зьмітра. 5) Ажахоўскі Уладзімір. 6) Д-р Выгодзкі. 7) Дзевяцень. 8) Калінка Мікалай. 9) Лазараў Сымон. 10) Лаўрыновіч. 11) Лушка Станіслаў. 12) Лукіянёнак Ігнат.

Пінскі акруг.

Першае і чацьвертае месцы займаюць беларусы, а рэшта месц падзелена між украінцамі і жыдамі.

Горадзенскі акруг.

Першым па сьпіску ідзе беларус Сяргей Баранаў, другое, трэцяе і чацьвертае падзелена між расейцамі і жыдамі; далей ідуць беларусы і стараверы.

Войска і выбары.

8 кастрычніка у Крывічах нейкі польскі афіцэр (фамілії свaей ён назваць не захацеў) адабраў беларускую выбарную літэратуру ў пасланца Беларускага Цэнтральнага Выбарнага Камітэту, Паўлюка Занковіча, і патрэбаваў у яго дакумэнты, з якіх зьняў копіі.

Наўжо-ж вышэйшая ўлада ня ў сілах растлумачыць сваім вайсковым, што яны не па тое носяць аружжа, каб нарушаць закон аб свабодзе выбараў, а выключна дзеля абароны Бацькаўшчыны?

Перадвыбарная „свабода“.

Перад станцыяй Молчад у вагоне два беларусы: Гарошко і Юшко агітавалі за сьпісак № 16. Процiў іх выступілі, быўшыя там пiстоўцы, але мусілі спасаваць, бо народ гарнуўся да беларусаў; тады пiстоўцы, пазваўшы жалезнадарожнага жандарма, арыштавалі Гарошку і Юшку. На станцыі ў іх быў зроблены вобыск і пратрымалі іх гадзіны тры, дзякуючы чаму яны спозьніліся на цягнік і мусілі прасядзець лішнія суткі.

?

Сяляне навагрудцы пытаюць нас, чаму Навагрудзкі Белар. Выбар. К-т ня кінуў беларускага покліча на кірмашы ў Навагрудку 28 верасьня, на якім мітынгавалі розныя партыі, кідаючы балота на Блёк Нацыянальн. Меншасьцей?

Куплеты на часе.

Каб не латалі мы латы,
Каб абшарнік—прыганяты
З лістапада пятай даты
Пачуў пострах з простай хаты,

Дык жанкі, мужчыны чуйце,
За шаснаццаць галасуйце.

Каб ня грабілі, ня білі,
Па вастрогах не гнаілі,
Абецанкай не кармілі,
Зямлі нашай не дзялілі,

Дык жанкі, мужчыны чуйце,
За шаснаццаць галасуйце.

Каб лясы красу, багацьце,
Гордасьць Беларусі—маці
Не пасьмелі зьніштажаці,
Каб ня мерзнуць нам у хаце,

Дык жанкі, мужчыны чуйце,
За шаснаццаць галасуйце.

Каб паны не руйнавалі,
Тое, што мы збудавалі,—
Нашых школ не зачынялі,
Мову нашу паважалі,

Дык жанкі, мужчыны чуйце,
За шаснаццаць галасуйце.

Каб пазбавіцца эндэцыі,
Пяты номер кінуць ў сьмецьце,
Пусьціць з ветрам номер трэці,
Каб не праклiналі дзеці,

Дык жанкі, мужчыны чуйце,
За шаснаццаць галасуйце.

Сучасны.

Жменя фактаў.

У мяст. Красным Вялейск. павету месцовая ўлада ніяк не магла прызнаць Беларускага Выбар. Камітэту. „Выбары, кажаць, выбарамі, але камітэты закладаць, каб бальшавікаў разводзіць? Ніколі!“ I не успакоіліся, аж пакуль ім не заявілі, што калі яны ня хочуць прызнаваць, дык і ня трэба, наш абавязак толькі заявіць.

У Хаценчыцкай гміне у сьпіскі выбаршчыкаў запісана, нават па некалькі разаў, много памершых, а яшчэ болей не запісана жывых. Тутэйшыя абшарнікі нішчаць беларускую прадвыбарную літэратуру, зрываюць адозвы—яны ім сольлю ў воку.

Сьвенцянскі і Дзісьненскі паветы тэрорызаваны месцовай уладай. Там раскрылі тайную вайсковую арганізацыю з беларускімі печаткамі і літэратурай на беларускай мове. Некалькі чалавек растралялі; ідуць вобыскі і арышты. Месцовая ўлада, нават некатарыя судзьдзі, пужаюць народ кажучы, што пасьля выбараў хто галасаваў за беларусаў будзе зьнішчаны. Паліцэйскі ў м. Гэрманавічах усенародна заявіў, што свабода толькі да 5-га лістапада, „а пасьля вось вам што будзе“ і зрабіў рукой крыжык.

Як і трэба было спадзявацца ў Абводавыя Камісіі бадай усюды папалі паны і іх найміты, дзякуючы чаму сяляне дужа падазрэнна адносяцца да выбараў, думаючы, што гэтыя паны пападуць таксама і ў Сойм.

свой час; цяпер ён бодрых не падбодрыць, а слабым толькі паможа апраўдаць сваю слабасьць: сантымэнталізм нам цяпер непатрэбен, а што найгорш—выглядае сьмешным. А ў абоіх аўтараў, бязумоўна, ёсьць здольнасьць да літэратуры.

„Думкі мае“ В. Е.—таксама грэшны сантымэнтальнай гаманлівасьцю. Апроч таго, форма ў іх забівае запраўднае пачуцьцё. Але з В. Е. выйдзе добры стыліст.

Аўтар артыкулу „Пагляд на творчасьць Вінцука Дуніна-Марцынкевіча“ добра выпаўніў сваё заданьне. Ня ведаем толькі: ён ці рэдактар часопісі дапусьціў досыць многа граматычных памылак (а можа карэктарскі недагляд, нават у загалоўку, дзе злучок залез не на сваё месца). Напісана: „Наехала полан двор татараў“. А трэба: „повен двор татароў“. Радзім аўтору пісаць крытычныя разгляды твораў сваіх-жа сяброў, па „М. Ж.“ і разгледзіць што небудзь з навінак у беларускай поэзіі. Ад гэтага будзе вялікая карысьць і для яго, і для нашай моладзі, і будзе поступ у працы.

Пераклад з Тургенева—лішняя рэч у „М. Ж.“ Усе вы можаце прачытаць гэта парасейску. Перакладайце вялікія рэчы з францускай і нямецкай мовы, ці іншай вам вядомай, арыгіналы ў якой недаступны масе нашай моладзі.

Верш „Дуб“ Юліка Сяргіевіча, як для 10-гадовага хлопчыка, бязумоўна, добры,—асабліва, як пасьведчаньне аб карысьці для нас школьнай навукі ў роднай мове. Бывала моладзь наша, нават скончыўшы расейскую пачаткавую школу, не магла звычайнага пісьма палюдзку напісаць. Вось, каб-жа мілы Юлік і ў 20 гадоў напісаў верш, адпаведны двацацёх-гадоваму чалавеку. Верш яго для эканоміі можна-б было надрукаваць у 2 стоўбікі.

Аўтар вершу „Доля суму...“ Х. Разомка павінен добра пазнаёміцца з з правіламі вершаскладаньня і наагул з тэорыяй славеснасьці.

Рэшта матар'ялу ў № 3 (6) „Мал. Жыцьця“ не пакідае жадаць чагосьці дужа лепшага: усё як мае быць і на сваім месьцы.

Рысункі ёсьць вельмі добрыя; шкода, што не паказана, хто іх рысаваў (асабліва — коніка, склікаючага беларускую моладзь). Зьмешчаны рысункі надта ўдачна і пахвальна для моладзі.

З рэдактароў „М. Ж.“ выйдуць нам, старым, добрыя памагачыя і заступнікі. Можам сьмела глядзець у будучыню...

Але не супачывайце, даражэнькія дзеткі на лаўрах.

Працуйце, навучайцеся! У чародных нумарох зьвярніце ўвагу на культурна-эканамічныя пытаньні. Пакуль што гэта быў ваш мінус у „М. Ж.“ Мабыць, у вас „засільле“ гуманістаў, філёзофаў і аматараў краснага пісьменства?

Помала вы пішаце і пра навуку вучэньне.

А таксама ня пішыце: „асаблі[illegible] новапаўстаўшых нап.: Чэхія...“ Трэб[illegible] „новапаўстаўшых, напр.: Чэхіі...“ (стар. Граматыка заўсёды павінна быць ва[illegible] наю парсонаю!

Наагул жа ад нумара—прыемн[illegible] добрае ўражаньне. „Маладым Жы[illegible] цём“ мы можам пахваліцца перад ус[illegible] краёвымі нацыямі.

Бацька.

Думаць тут няма чаго, а трэба рабіць. Трэба выбіраць даверанага ад грамадзянства, які дапільнуе, каб, кінуты вамі, номер 16 выбіраў таго, каго вы хочыце. З гэтых фактаў мы бачым у якіх абставінах нам прыходзіцца прапаваць. Трэба шмат палажыць працы, напружыць усю энэргію і златнасьць, каб перамагчы перашкоды, каб не змарнаваць так важны для нас час выбараў, і выбраць сваіх прадстаўнікоў—абаронцаў.

Ж.

КАРЭСПАНДЭНЦЫІ.

З Навагрудчыны.

У вёсцы Масцішчэ Навагрудзкага павету Рады Людовыя першыя пачалі асьведамляць аб выбарах. Тут ім удалося нават заснаваць свой Камітэт з 9 асоб. Але, як прыехаў я з мандатам ад Б. Ц. В. К-ту ды раскрыў сялянам вочы на гэтыя рады людовыя, дык Камітэт жыва распаўся і быў заснаваны Беларускі Камітэт.

У вёскі: Аць мінава, Заняўшчына і Дзетэмля школьны інспэктар прыслаў польскага вучыцеля, які ня можа разгаварыцца з нашымі сялянамі, бо ні слоўца не разумея пабеларуску, а сяляне—папольску. Ходзіць гэты новы вучыцель па вёсцы, як воўк па лесе. Дзеці ад яго уцекаюць, бацькі чураюцца, абыходзяць. Урэшце надакучыў сялянам гэты анэгдот і загадалі яны дзяцям не хадзіць у школу. І вялікая была радасьць у вёсцы калі я растлумачыў, што можна адчыніць беларускую школу. Заварушыліся сяляне і неузабаве будзе адчынена беларуская школа.

У Уселюбскай гміне войт Сьнігір В. безнаказна самавольнічае. Узяўшы абводавую камісію ў свае рукі ён не запісаў шмат жыхароў, якія яму былі не даўспадобу. Так, з вёс. Гордоўка запісана усяго 4 душы, хоць вёска налічвае 30 хат. Не запісаў Уселюбскага ксяндза і папа, бо па яго уразазуменьню ксендз—літвін, а поп—маскаль, а ён прызнае толькі палякаў.

Калі я быў на зьездзе павятовых прадстаўнікоў у Навагрудку, дык у часе паседжаньня уваходзіць к нам бедна адзеты селянін і кажа: Браточкі, дачуўся я, што тут Беларускі Камітэт і прышоў да вас, каб пажаліцца вам сваёй крыўдаў. Калі я зайшоў у „Польскую пекарню“ на Замковай вул. ды захацеў купіць булачкі хвораму дзіцяці, цык вышла някая пані і, выганячы мяне, сказала: „Тут для хамув хлеба нема“.

Ці ня уздумалі гэта нашыя паны вярнуць паншчыну?

М. Віншукевіч.

ХРОНІКА.

Як працуюць беларусы. Вучыцель Несьвіжскай беларускай гімназіі Шнаркевіч, на адпаведнасьці якога ляжыць уся беларуская праца ў гімназіі, пасьля вучэбных дняўных заняткаў едзя на вёску з другім вучыцелям Заторынам і вядзе перадвыбарную працу. Шнаркевіч старшыня Несьвіжскага павятовага белар. выбар. Камітэту і кандыдат у Сойм па Навагрудзкаму акругу. Увесь павет моцна арганізаваны і добра асьвядомлены.

Вобыск у гр. Туркевіча, беларускага кандыдата ў Сойм па Віленскаму вокругу, зрабіла Віленская паліцыя з 9 на 10 кастрычніка, забраўшы усю беларускую літэратуру.

У Віленскай Беларускай Гімназіі. На паседжаньні Педагагічнае Рады, адбыўшымся 10 кастрычніка г. г., устаноўлены нармальны ўзрост для паступаючых у гімназію.

Згодна з прынятай пастановай у гімназію будуць прымацца вучні, маючыя стольні гадоў:

У 1 клясу—9-13 гад., у 2—10-14 г. у 3—11-15 г., у 4—12-16 г., у 5—13-17 г., у 6 — 14-18 г., у 7 — 15-19 г. і у 8 — 16-20 г.

У асобных прыпадках могуць быць прыняты вучні ў адпаведныя клясы і вышэй паказаных гадоў, але кожны раз такія прыпадкі павінны разглядацца Педагагічнай Радай.

Навагрудзкая беларуская гімназія. Дзякуючы маскалефільскай працы прат. Кляеўскага становішча гімназіі пагоршалася. Ня гледзючы на тое, што пр. Кляеўскі прыймае выдатную чыннасьць у гімназіі, ён перавёў сваіх дзяцей у польскую гімназію і вядзе барацьбу з беларускімі вучыцелямі.

Як доўга так будзе? „Oddział Prasy.“ Дэлегатуры Ураду ня прыняў ад адной Віленскай беларускай установы заявы аб працанзураваньні канспэкту лекцыі. Прычына адказу тая, што далучаны канспэкт напісаны пабеларуску.

Новыя пьесы. Выйшлі з друку і прадаюцца ў Беларускай кнігарні пьесы: „Нясконченая драма“ ф. Аляхновіча і „Сурдут і сярмяга“ у 3-х актах, пераклад з польскай мовы Абрамовіча.

Збор на сірот.

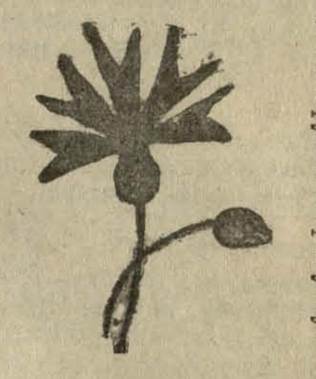
ГРАМАДЗЯНЕ! У нядзелю 15 лістапада адбудзецца ў Вільні збор ахвяр на карысьць бедных дзяцей-сірот і паўсірот беларускага прытулку.

Надыходзіць цяжкая поўгалодная зіма. Трэба закупіць патрэбных харчоў. Сучасная дарагоўля не дазваляе даць дзецям мінімум патрэбнага харчаваньня. Дзяцей ў прытулку 96; апрача харчаваньня трэба іх і апрануць, і абуць і вучыць. Без дапамогі з боку, дзецям-сіротам пагражае галадоўля.

Грамадзяне! Падтрымайце бедных дзяцей! Памажыце карміць сірот! Няхай ні адна рука не адхінецца ад скарбонкі зборшчыкаў-ыцаў! Няхай наш „васілёк“, эмблема збору, уквячае кожнага ахвярадаўца.

Беларускі Камітэт помачы пацярпеўшым ад вайны.

Грамадзяне! Не адмоўце сіраце ў сваёй ахвяры!

Падтрымайце бедных дзяцей беларускага прытулку!

Сяляне! Толькі родная школа навуча і асьвядоміць вашых дзяцей. А у сьвядомасьці наша моц. Дык зьбірайцеся, клапаціцеся і дамагайцеся родных школ, бо вашых вучыцялёў змусілі паехаць у Кракаў на курсы і цяпер аб школе няма каму падумаць. Гады праходзяць, дзеці растуць невучамі, а школ не даюць і якія ёсьць стараюцца зачыніць.

Дык састаўляйце прыгавары, грамадой тэбуйце беларускіх школ! Асьвета—найлепшае аружжа ў змаганьні з ворагамі працоўнага народу і нашае Бацькаўшчыны.

Пад номярам 16 аб'едналіся ўсе пакрыўджаныя народы ў Польшчы. У грамадзе—сіла!

Воля і лад у нашых руках!

Як пасцелімся, так і высьпімся.

Рэдактар-Выдавец Ф. АЛЯХНОВІЧ. Друкарня „ДРУК“ Субач, 2.